

Visietekst participatie familie¹

Mei 2012

De organisaties werkzaam binnen het samenwerkingsverband PRIT vinden participatie belangrijk zowel op vlak van het netwerk, de individuele organisatie als in de benadering van de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek.

1. Participatie van de familie bij de zorg van de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek

Het betrekken van de familie bij de zorg voor een persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek in combinatie met ondersteuning van die familie kan leiden tot uitstel van een terugval en opnames kunnen worden verkort. Er is eveneens een stijging van de kwaliteit van leven van de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek. Op diverse praktische gebieden kan de persoon met psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek gepaste en geïndividualiseerde zorg krijgen door het laten participeren van de familie. Veel personen met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek zullen het op een correcte wijze betrekken van familie op prijs stellen. Met correct wordt bedoeld dat het geïnformeerd toezeggen door de persoon met psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek verkregen wordt en gerespecteerd waarbij enkel zaken besproken worden nuttig en noodzakelijk voor de zorg. Toch kan het zijn dat de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek bezwaar heeft tegen het betrekken van familie bij de zorg. Dit zal door de hulpverlener(s) gerespecteerd worden. Het is wel belangrijk hier blijvend in gesprek over te gaan met de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek. Algemene informatie² mag te allen tijde door de hulpverlener aan de familie gegeven worden.

Het netwerk kan dit beleid voor de individuele organisaties niet bepalen, maar als netwerk kunnen we wel de organisaties binnen het netwerk een eigen participatiebeleid voor de familie te ontwikkelen en te installeren én een aantal aanbevelingen geven die minimaal aanwezig moeten zijn in het participatiebeleid voor de familie in de organisatie.

¹ 1 Familie = de naastbetrokkenen van de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek. Dit impliceert dat dit breder gaat dan de enge familie (ouder, partner, broer/zus, kind)
² 2 Met algemene informatie wordt bedoeld de informatie die niet rechtstreeks kan gekoppeld worden aan de individuele persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek met inclusie van alle informatie betreffende de ziektebeelden terug te vinden op internet. Bij het verstrekken van de algemene informatie moet duidelijk gesteld worden dat het gaat om algemene informatie.

Belangrijk bij het betrekken van familie zijn:

- Het afstemmen van de behandeling, begeleiding en doelen met de familieleden en de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek waarbij de familie als gelijkwaardig beschouwd wordt.

Hierbij wordt nagegaan wat de behoeften en wat verwachtingen zijn van de familie en de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek én waar eventuele knelpunten liggen.

Een duidelijke communicatie daaromtrent zowel naar de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek als naar de familie is hier een voorwaarde.

- Het informeren van de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek en de familie over zowel de ziekte, als de omgang met medicatie

- Het duidelijk aangeven wat de familie van de hulpverlening kan verwachten en waar zij terecht kan met eventuele vragen en problemen

- Het luisteren naar de wensen en het verhaal van de familie inclusief het erkennen van de gevoelens van de familie.

- In de mate van het mogelijke flexibel zijn bij de wensen van de familie

- Het aanmoedigen van de familie hun netwerk uit te breiden met bijvoorbeeld een familievereniging, lotgenoten.

- Bij conflicten binnen het gezin, als hulpverlener aandacht geven aan de emoties van het gezin, proberen hierbij de communicatie te verbeteren

- Zorgen voor professionele ondersteuning bij crisissituaties, zowel bij de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek als bij de familie door eventueel het gebruik van een crisisplan en/of een signaleringsplan

- Voorlichting en instructie geven aan familie hoe zij om kunnen gaan met problemen en crisissituaties die zich bij de persoon met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek voor kunnen doen

- Een andere hulpverlener voorzien wanneer het contact met de familie stagneert

- Op vaste tijden in het zorgproces de familie betrekken om de continuïteit in het contact te waarborgen

2. Participatie van de familie in de organisatie

Afhankelijk van de soort organisatie zal het betrekken van de familie binnen de organisatie verschillend zijn; informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren, meebeslissen,.....

Iedere organisatie binnen het netwerk realiseert een vorm van participatie van de familie binnen de eigen organisatie en dit liefst op verschillende niveaus.

Informeren:

de organisatie bepaalt zelf de agenda voor besluitvorming en houdt de betrokkenen op de hoogte. De betrokkenen hebben geen inbreng in de beleidsontwikkeling. De participant is toehoorder. (informatieavonden, folder)

Raadplegen:

de organisatie bepaalt in hoge mate zelf de agenda, maar ziet de betrokkenen als gesprekspartners. De organisatie verbindt zich niet aan de resultaten van de gesprekken. De participant is geconsulteerde. (inspraakavonden, hoorzittingen, enquêtes, groepsgesprekken)

Adviseren:

de organisatie stelt in beginsel de agenda samen, maar de betrokkenen hebben de gelegenheid om problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij deze ideeën een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van het beleid. De organisatie verbindt zich in principe aan de resultaten, maar kan bij de uiteindelijke besluitvorming hiervan

beargumenteed afwijken. De participant is adviseur. (adviesraad, expertmeetings, rondetafelgesprekken)

Coproduceren:

de organisatie en de betrokkenen komen gezamenlijk een agenda overeen, waarna samen naar oplossingen gezocht wordt. De organisatie verbindt zich aan deze oplossingen met betrekking tot de uiteindelijke besluitvorming. De participant is samenwerkingspartner. (overleggroepen, projectgroepen)

Meebeslissen:

de organisatie laat de ontwikkeling en de besluitvorming over aan de betrokkenen, waarbij de organisatie een adviserende rol vervult. De organisatie neemt de resultaten over, na toetsing aan vooraf gestelde randvoorwaarden. De participant is medebeslisser. (stuurgroep, medezeggenschapsraad)

3. Participatie van de familie in het netwerk

Als netwerk opteren we ten volle voor de participatie van de familie op de verschillende niveaus van het netwerk en vanuit verschillende aandachtspunten.

Informatie verstrekken

Door het verstrekken van informatie over het functioneren van het netwerk wordt de familie betrokken. Deze informatie kan zowel mondeling, via folders of via de website gegeven worden.

De informatie wordt op een begrijpelijke en transparante wijze gegeven.

Ondersteuning

Het netwerk stelt de mogelijkheid in voor de familie om advies te vragen in verband met eventuele ondersteuning. Via een informatiepunt op de website kan de familie vragen, opmerkingen, suggesties toeleveren waarop een duidelijk antwoord geformuleerd wordt. De familie kan ook rekenen op de steun van de leden van de ambulante teams bij de mantelzorg die zij leveren aan hun familielid. Wanneer door de teamleden vastgesteld wordt dat een intensievere hulp noodzakelijk is voor de familie zal dit duidelijk kenbaar gemaakt worden. Samen met de familie zal gezocht worden naar een passende oplossing.

Beleid

De familieleden worden betrokken in het beleid. Er is een plaats voor de familie in iedere stuurgroep of werkgroep. Familieleden die willen zetelen in dergelijke groepen worden voorgesteld een opleiding te volgen bij Similes.